7/1995

T.C.
BAŞBAKANLIK
DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI

SAYI : B.02.1.DTM.0.03.04.00
KONU: Yazılı Soru Önergesi

09.03.04* 13381

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ :23/2/2004 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/1995-4640/16157 sayılı yazıları.

Çanakkale Milletvekili Sayın Ahmet Küçük'ün, Başbakanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a tevcih ettiği yazılı soru önergesine, Sayın Başbakanımız adına tarafımdan cevap verilmesi tensip edilmiştir.

Bahse konu sorulara verilen cevaplar yazılı olarak ekte sunulmaktadır.

Keyfiyeti takdirlerine arz ederim.

Kürşad TÜZMEN
Devlet Bakanı

EKLER:
EK-1 Yazılı Soru Önergesine Verilen Yanıtlar (1 adet-5 sayfa.)

7/1995

BAŞBAKAN SAYIN RECEP TAYYİP ERDOĞAN'IN ÇANAKKALE MİLLETVEKİLİ SAYIN AHMET KÜÇÜK'ÜN SORU ÖNERGESİ İLE İLGİLİ YAZILI CEVAPLARI

1) Hükümet olarak mevcut gelişmelerden herhangi bir endişe veya kaygı duyuyor musunuz, duyuyor iseniz bu endişeler nelerdir ve bunların giderilmesi için hangi tedbirleri ne zaman almayı düşünüyorsunuz?

1980'li yıllarda uygulamaya konulan ihracata dayalı dışa açık ekonomiyi ve dış ticarette liberal politikaları benimseyen ülkemiz, AB ile gerçekleştirilen Gümrük Birliği ile dünya ekonomisi ve ticaretinde önemli bir bloğa ticari entegrasyonu gerçekleştirmiş bulunmaktadır. Bunun sonucunda, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı hükümleri doğrultusunda, gümrük vergileri AB ve EFTA'ya karşı sıfırlanmış ve üçüncü ülkelere karşı ise ortak gümrük tarifesi seviyesine indirilmiştir. Halihazırda, Türkiye'nin 2004 yılı itibariyle sanayi mallarına uyguladığı genel koruma oranı %4,2 olarak gerçekleşmektedir.

ÇHC menşeli ürünlerin ithalatındaki artışın, 2003 yılı ortalama ithalat artışının üzerinde olduğu görülmektedir. ÇHC, büyük oranlı dış ticaret fazlası ve doğrudan yatırım şeklindeki yabancı sermaye girişine rağmen para birimini yapay olarak değersiz tutarak ihracatını artırmaya çalışmaktadır.

İthalatımızdaki artışın iç ve dış makro ekonomik gelişmelerden bağımsız bir seyir izlediğini söylemek mümkün bulunmamaktadır. Ekonominin daraldığı dönemlerde ithalatımızda buna paralel düşüşler yaşanmakta, ekonomik büyümenin canlandığı dönemlerde ise ithalatımızda paralel gelişmeler ortaya çıkmaktadır. Bu durum, temelde, Türkiye'nin ithalatının üretim ve ihracata dönük ara ve yatırım mallarından müteşekkil olmasının bir sonucudur. Bu çerçevede, ana mal grupları itibariyle ÇHC'den yapılan ithalat incelendiğinde ithalatın %77'sinin imalat sanayiine yönelik ara ve sermaye mallarından oluştuğu görülmektedir. Tüketim mallarının payı ise geçtiğimiz yıla göre yaklaşık 3 puan azalarak %21,7 oranında gerçekleşmiştir.

Ülkemiz yerli sanayiinin dış rekabetin olumsuz etkilerinden korunması amacıyla, yerli üreticilerimiz ve çeşitli meslek kuruluşları vasıtasıyla yapılan başvurular ivedilikle değerlendirilirken ilgili kurumlar tarafından uluslararası yükümlülüklerimiz ve haklarımız çerçevesinde mevcut durumun iyileştirilmesine yönelik alınabilecek önlemlere ilişkin yoğun çalışmalar yapılmaktadır. Ülkemizin de taraf olduğu Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Kuruluş Anlaşması eki Anlaşmalar çerçevesinde hazırlanmış olan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Mevzuat, İthalatta Gözetim ve Korunma Önlemleri Mevzuatı ve Tekstil ve Konfeksiyon Ürünleri İthalatında Korunma Önlemleri Mevzuatı yürürlükte bulunmakta ve bu mevzuat kapsamında uygulamalar etkin bir şekilde hayata geçirilmektedir.

Bu kapsamda, 1989'dan beri uygulanmakta olan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Mevzuat çerçevesinde, halihazırda ÇHC menşeli ürünlere karşı 4 damping soruşturması devam etmekte, 1 geçici ve 16 kesin önlem şeklindeki dampinge karşı vergi yürürlükte bulunmaktadır. ÇHC menşeli ürünlere yönelik olarak uygulamaya konulmuş olan kesin vergiler; doldurulabilen gazlı cep çakmakları, boru bağlantı parçaları, suni ve devamsız liflerden mensucat, duvar saatleri, sentetik filamentten mensucat, doldurulamayan gazlı cep çakmakları ve aksam parçaları, akrilik mink battaniye, cırt bant, kurşun kalemler, bisiklet iç ve dış lastikleri, motosiklet iç ve dış lastikleri, kapı kilitleri, cam kapak, gemi zincirleri, menteşeler, dolma kurşun kalemler ve tükenmez kalemleri

7/1995

kapsarken, çocuk arabaları ve pusetlere yönelik olarak da geçici önlem uygulanmaktadır. Soruşturmaların, yerli üreticilerimizin mağduriyetinin giderilebilmesini teminen uluslararası yükümlülüklerimizi ihlal etmeyecek mümkün olan en kısa sürede sonuçlandırılmasına büyük özen gösterilmektedir.

Ayrıca, alınan bazı dampinge karşı önlemlerin çeşitli sebeplerle yerli üreticilerin şikayetlerini gidermekte yetersiz kaldığının tespit edilmesi üzerine öncelikle şikayet konusu ürünlerin izlenebilmesi amacıyla 2003 yılında Bazı Maddelerin İthalatının İzlenmesine İlişkin Tebliğ uygulamaya konulmuştur. Bahsekonu Tebliğ ile Tebliğ ekindeki listede yer alan 20 maddeyi öngörülen referans fiyatların altında fiyatlarla ithal etmek isteyen ithalatçılara ithal izin belgesi alma şartı getirilmiştir.

Gümrük Birliği sonrasında, AB'nin üçüncü ülkelerden ithalatı düzenleyen/kısıtlayan kurallar ile ilgili uyum çalışmaları da benimsenmiş ve üçüncü ülkelere karşı belirli tekstil ve konfeksiyon ürünleri ithalatında söz konusu olan miktar kısıtlaması ve gözetim önlemleri ülkemiz tarafından da uygulanmaya başlanmış ve gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde, 23 ülke ile tekstil ve konfeksiyon ürünleri ticaretine ilişkin Mutabakat Zabıtları imzalanmıştır. Halihazırda, tekstil ve konfeksiyon ürünlerinde üstlenilmiş olan kota ve gözetim önlemleri kapsamında ÇHC menşeli 37 tekstil kategorisinde miktar kısıtlaması uygulanmaktadır. Ayrıca, ÇHC menşeli 13 tekstil (ağırlıklı olarak konfeksiyon) kategorisinde de görülen ihtiyaç üzerine ülkemizce gözetim uygulaması yürürlüğe konulmuştur. Bunun yanısıra, gümrük kıymeti açısından genel olarak Uzakdoğu ülkelerinden özellikle de ÇHC'den yapılan ithalatlarda, beyan edilen kıymetin diğer ülkelerden ithal edilen eşyalara oranla düşük olduğunun tespit edilmesi üzerine, öncelikle dokuma ve örgü mensucat ithalatında olmak üzere referans maliyet hesabı yöntemi uygulamaya konularak gerçek dışı beyanlarla yapılan ithalatın önüne geçilmiştir. Referans fiyatlar ve diğer veri kıymetler, meslek kuruluşları tarafından hazırlanmakta ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın uygun görüşü üzerine Gümrük Müsteşarlığı tarafından uygulamaya konulmaktadır. Konfeksiyon ithalatında sanayiinin durumu dikkate alınarak, gerekli görüldüğü durumlarda fiyat uygunluğu ilgili ihracatçı birlikleri kanalıyla da incelemeye tabi tutulmaktadır.

Tekstil dışı ürünlerde ÇHC'den yapılan ithalatla ilgili ise, ÇHC menşeli 15 ürün grubunda kota uygulaması ve 32 üründe gözetim uygulaması mevcuttur. Gümrük Birliği dolayısıyla üstlenilmiş olan miktar kısıtlamaları, sofra ve mutfak eşyaları ile bazı spor ayakkabılarını kapsarken, gözetim uygulamaları çeşitli kimyasallar, fişekler, spor ayakkabıları, sofra ve mutfak eşyaları, motorsuz tekerlekli taşıtlar, inşaat takımları ve oyuncakları, oyun kağıtları, resim ve boya fırçalarını kapsamaktadır. Ülkemizce yürütülen soruşturmalar sonucunda uygulamaya konulmuş olan miktar kısıtlamaları ise şerit metreler, seramikten izolatörler, vantilatörler, gözlük çerçeveleri ve güneş gözlüklerine yöneliktir. Bununla beraber, sofra-mutfak eşyası, gözlük camları, bisiklet çerçeveleri, buharlı ütüler, çatal kaşıklar, telefon cihazları, musluklar, çanta-valiz vb., diş fırçaları, ayakkabılar, porselenden ve seramikten eşyalar, bisikletler ve çuvalların tüm ülkelerden ithalatına yönelik olarak gözetim uygulanmaktadır. Bu ürünlerin ithalinde gözetim belgesi verilmesi sırasında da referans maliyetler esas alınmaktadır.

Bahse konu ticaret politikası önlemlerinin uygulanabilmesi ve menşe yanıltmasının önlenebilmesi amacıyla, tüm gümrük idareleri, ülkemizin AB'den bağımsız olarak miktar kısıtlaması veya gözetim önlemi uygulamaya koyduğu üçüncü ülkeler menşeli eşya ile üreticisi ve/veya menşeine göre dampinge karşı vergiye tabi eşyanın A.TR Dolaşım

7/1995

Belgesi eşliğinde ülkemize ithal edilmesi hallerinde dahi İthal Lisansı veya Gözetim Belgesi aranmakta ve dampinge karşı vergiyi tahsil etmektedirler.

Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından hayata geçirilmiş olan yukarıdaki önlemlerin yanısıra Gümrük Müsteşarlığı da yaptığı çalışmalarda, başta ÇHC olmak üzere Uzakdoğu ülkelerinden ithal edilen eşyalara ilişkin zorunlu standartların korunmasını, tam kıymet tespitiyle vergi kaçakçılığının önlenmesini, belirlenen eşyada ithalatın denetim altına alınmasını, etkin gümrük denetlemelerinin yoğunlaştırılmasını, bu çerçevede önemli ithal kalemleri itibariyle, kıymet, tarife, menşe ve standartlar yönünden etkin bir denetim yapılmasını amaçlamaktadır.

Ayrıca, sivil toplum örgütleri ve firmalardan Gümrük Müsteşarlığı'na iletilen şikayet ve talepler doğrultusunda, oyuncak, musluk ve sıhhi tesisat armatürleri, "suni deri" ve/veya "taklit deri" tabir edilen eşya, elektrikli ev aletleri, laminant parke, battaniye, bisiklet, iplik, mensucat, halı, gözlük çerçevesi, camdan mamul eşya, kırtasiye cinsi eşya, demonte vaziyette elektronik eşya ve elektronik otomatik kapılar gibi tüketim malları ithalatında tarife, miktar, kıymet ve menşe yönünden yapılan kontroller azami dikkat gösterilerek yapılmaktadır.

ÇHC ve Uzakdoğu ülkelerinden 2003 yılında yapılan ithalatın artış göstermesi nedeniyle diğer tedbirlerle birlikte antrepolara konulan eşyalar ile ilgili gümrük denetiminin de etkin bir şekilde yerine getirilmesi için Gümrük Müfettişleri, Gümrük ve Gümrük Muhafaza Kontrolörleri aynı anda tarama suretiyle sayım ve envanter çıkarma işlemlerine başlamışlardır.

ÇHC menşeli ithalatın yerli üreticilerimize zarar vermesini önlemek amacıyla özellikle olumsuz etkileri olduğu tespit edilen bazı eşya türleri belirlenerek, bu eşyaların ithalinin belirli gümrük idarelerine yönlendirilmek suretiyle kontrol altına alınması sağlanmıştır. Bu eşyalar halihazırda tekstil, porselen, telefon, çakmak, lüks lambası, cam eşya, halı, düz cam, ayakkabı ve deriden mamul saraciye mamullerini kapsamaktadır.

Gümrük idarelerinde gün içerisinde karşılaşılan tarife ve kıymet problemlerinin değerlendirilmesine yönelik o idarede çalışan tüm muayene memurlarının katılımından oluşan muayene kurulu uygulamasına geçilecektir. Bu suretle, idarede bulunan muayene memurları güncel sorunlardan haberdar olacak, karşılıklı görüş alışverişinde bulunacak ve sorunlara ortak çözüm üretilebilecektir.

Öte yandan, alınan önlemlerin etkinliğinin arttırılabilmesi ve mevzuata uygun davranmayan firmaların cezalandırılmasına yönelik denetimler de devam ettirilmektedir. Bu kapsamda, Gümrük Müsteşarlığı risk analiz kriterleri çerçevesinde risk içerdiği tespit olunan çeşitli mal grupları itibariyle toplam 454 GTİP ve 14.813 civarında firma incelenmek üzere Gümrük Kontrolörleri Başkanlığına intikal ettirilmiştir. İncelenmesi öngörülen firmalar için 12/2/2004 tarihi itibariyle 29 adet Soruşturma Raporu, 68 adet İnceleme Raporu, 4 adet Teklif Raporu, 41 adet de Cevaplı Rapor düzenlenmiştir.

Çeşitli meslek kuruluşları ve sivil toplum örgütlerinin müracaatları üzerine ÇHC ve diğer Uzakdoğu ülkeleri ile İran, Rusya Federasyonu ve Ukrayna çıkışlı mallara ilişkin yürütülen denetimler sonucunda 26 firmanın 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa muhalefet suçu işlediği tespit edilmiş ve bu firmalar hakkında adli takibat başlatılmıştır. Yine denetlenen bu firmalarda tespit edilen vergi kayıp/kaçak rakamları aşağıya çıkarılmış olup bu kayıpların tahsili için idari tahkibata geçilmiştir.

7/1995

Tespit Edilen Gümrük Vergisi Matrahı	: 10.786.000.000.000.- TL
Tespit Edilen KDV Matrahı	: 10.577.000.000.000.- TL
Talep Edilen Ek Gümrük Vergisi	: 475.300.000.000.- TL
Talep Edilen Ek KDV	: 1.504.000.000.000.- TL
Talep Edilen Toplam Vergi	**: 1.979.300.000.000.- TL**
Öngörülen GV Cezası	: 1.426.000.000.000- TL
Öngörülen KDV Cezası	: 4.544.200.000.000.- TL
Öngörülen Toplam Ceza	**: 5.970.200.000.000.- TL**

2) Bu gelişmeleri normal piyasa şartlarının getirdiği olaylar olarak kabul ediyorsanız, mevcut işsizliği daha da artıran, yerli üreticiyi üretemez hale getiren, vergi kaybına neden olan, sanayinin rekabet gücünü düşüren, tüketicimizin kalitesiz ve sağlıksız ürün kullanmasına neden olan bu gelişmelerden dolayı zarar gören kesimlerin zararını nasıl karşılamayı düşünmüyorsunuz?

Öncelikle yukarıda belirtilen uygulamadaki ticaret politikası önlemlerine ek olarak, ÇHC'nin DTÖ'ye kabulünden sonra ÇHC'ye karşı uygulamalarımızın etkilenmemesini teminen yapılan mevzuat değişiklikleriyle ÇHC'nin DTÖ'ye Katılım Anlaşmasında yer alan özel hükümlerden ülkemizin de faydalanması sağlanmıştır. Bu bağlamda, ülkemiz 2016 yılına kadar ÇHC'ye karşı yürüteceği damping soruşturmalarında piyasa ekonomisi uygulamayan ülkeler için geçerli olan şartları uygulamaya, 2013 yılına kadar münferiten ÇHC menşeli ürünlere yönelik olarak korunma önlemleri almaya (kota, gözetim, tarife artışı) devam edebilecek ve 2008 yılına kadar ÇHC menşeli tekstil ve konfeksiyon ürünleri ithalatının piyasayı bozarak ticaretin düzenli gelişimini engellemesi halinde libere edilmiş ÇHC menşeli tekstil ürünlerindeki miktar kısıtlamalarını yeniden uygulamaya başlayabilecektir.

Öte yandan, Uruguay Müzakere Turu sonrasında 1 Ocak 1995'te DTÖ'nün kuruluşuyla beraber, üye ülkelerin yerli sanayilerini korumaları adına ellerinde kalan tek aracın DTÖ Eki Anlaşmalarda öngörülen koruma araçları olduğu gerçeği, yerli üreticilerimizin rahatsızlıklarının uluslararası kabul görmüş kurallar dışında yöntemlerle giderilmesine engel teşkil etmektedir.

Bu bağlamda, mevcut mevzuatın en etkin şekilde uygulanmasına çalışılarak, gerek Gümrük Birliği dolayısıyla üstlenilmiş olan AB'nin tekstil ve tekstil dışı ürünlerdeki kota ve gözetim önlemleri gerekse yerli üreticilerimizin başvuruları üzerine uygulamaya konulan ticaret politikası önlemleri ile dış rekabetten en çok etkilenen sektörlerimizin korunması adına çalışmalar yürütülmektedir.

Bahsekonu uygulamaların etkinliğinin ve uygulama alanlarının artırılması ancak bu alandaki detaylı kuralların yerli üreticilerimiz tarafından anlaşılması ile mümkün olacağı gerçeğinden hareketle, üreticilerimiz uygulayıcı kurumlarımızla işbirliği içinde çalışmaları yönünde teşvik edilmektedirler. Bu bağlamda, yerli üreticilerimizin çeşitli süreçlerde karşılaştıkları zorlukların aşılmasına yönelik olarak uygulayıcı kurumlar yerli üreticilerimize her türlü desteği vermektedirler. Bu desteğin artarak devam etmesi yönünde çalışmalar sürdürülmektedir.